

ДУСЛУК

ОКТАБРЬ РАЙОНЫНЫҢ ИЖТИМАГЫЙ-СЯСИ ГАЗЕТАСЫ.
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА ОКТАБРЬСКОГО РАЙОНА.

Газета 1931 елның
9 июленән бирле чыга.

№42 (7215)

11 апрель, 1991 ел
ПӘНЖЕШӘМБЕ

Бәясә 4 тиен.

Квартал планы үтөлде

Норлат трикотаж ательсы күрсәткеләрән айдан-айга срогынан алда үтөп килә. Бу квартал азагында да аларның шатлыгы зур иде: планнан тыш 11 мең 800 сумлык продукция житештерделәр. Бу уңыш коллективта унганнарның тырыш хезмәте нәтижәсе, әлбәттә, Бәйләүче Венера Вафиевна Тарасова—нәкъ шундыйларның берсе. Ул бу квартал нәтижәләре буенча сыйфат билгесе отличнигы дигән исемгә лаек булды. Шулай ук апалы-сенелле Гөлкәй һәм Миләүшә Жәләловалар да планын 110—120 процентка үтәүләре белән үрнәк булып торалар.

Л. КАБАНОВА.

12 апрель—космоска беренче кеше очуга 30 ел

Сулдагы рәсем: Мәскәү. 1961 елның 14 апреле. Мәскәү хезмәт ияләренең Кызыл майданда кешенең космоска дөньяда

ин беренче тапкыр очышының уңышлы төгәлләнүенә багышланган митингы.

Ундагы рәсем: СССР-

ның очучу-космонавты, Советлар Союзы Герое Юрий Алексеевич Гагарин.

ТАСС фотохроникасы.

КАЙДА НӘРСӘ НИЧЕК

СССР Дәүләт банкы рәисе В. Герашенко интервьюсында әйткәнчә, тора-бара бездә зур кәгазь акчалар—200, 500 һәм 1000 сумлыктар чыгарылачак. Югыйсә, вак кәгазь акчаларны чиктән тыш күп сугарга туры килә. 200 сумлыктары әйләнешкә быел ук кертелергә тиеш. Хәер, бу баяларның артуын ни дәрәжәдә тоткарлап тора алуыбызга һәм керемнәренә житештерү нәтижәлегенә ни дәрәжәдә тәңгәл килүенә бәйлә булчак.

Укучыларыбыз: «Товар сатуга 5 процентлы налог яна күтәрелгәнме?»—дип сорыйлар. СССР Баялар буенча дәүләт комитетында әйтүләренчә, бу налог дәүләтнең яна ваклап сату баяларенә кертелмәгән.

х х х

1983 елда совет истребителе бәрәп төшергән Көньяк Корея самолеты пассажирларының кардәшләренә Сахалин утрагына килергә рөхсәт ителәчәк. Алар монда килеп һәлак булганнарны искә алачаклар.

х х х

СССР Президенты М. С. Горбачев Польша премьер-министры Ян Кшиштоф Белецкий белән очрашты. Танышу нәтижәле булды. М. С. Горбачев безнең мөнәсәбәтләр «Без сезгә, сез безгә кирәк» дигән формула нигезендә корылырга тиеш диде.

х х х

5 апрельдә СССР Президенты М. С. Горбачев Румыния житәкчесе И. Илиеску белән очрашты. Президентлар хезмәттәшлек, яхшы турында килешүгә кул куйды.

х х х

Шул ук көнне РСФСР Югары Советы Рәисе Б. П. Ельцин да Румыния Президенты И. Илиеску белән очрашты.

КАССИРЛАРНЫҢ ХӘЛЛӘРЕ МӨШКӨЛ

Хәтерегездәме 100, 50 сумлык акчалар алышынганда халык саклык банкына ничек ябырылган иде. Бу хакта искә төшерүбезнең сәбәбе шул: акчага кагылышлы сүз безне яңадан эзәрлекли башлады: 25, 10 лыктарны алмаштыралар икән дигән, имеш-мимешләр таралды. Халык яңадан саклык банкын «штурм»га алды.

—4 апрель көнне башланган иде бу мәшхәр, әле бүгенгә көнгә кадәр дәвам итә,—ди бу хакта борчылып, саклык банкы управляющие В.Ф.Гайсин. —Әле кайчан гына халык банктан акчаларын алырга дип ыгы-зыгы килде, хәзер киресенчә кулда булган барлык акчаларын безгә тапшыралар. Көннәр буге чиратта торалар, этеш-төртешә тәрәзәләргә ватуга кадәр барып жителәр. Без шундый кыен хәлдә калдык. Кассирлар төнгә 12 гә кадәр акча санап утыралар, филиалларны кертмиңчә, өчәр йөз мең сум керем саныйбыз. Шунны әйтсә килә: безгә өстән әлегә акча алмашу турында бернинди ферман, һичнинди хәбәр дә килмәде. Бер мәртәбә авызы пешкән халык тизрәк акчасын саклык кенәгәсенә күчерергә ашыга.

Узган жомга һәм дүшәмбе көннәрендә узара ярышучы «Заря» һәм «Россия» колхозларында техниканың язгы кыр эшләренә эзерлеген узара тикшерү булды. Ин элек шуны билгеләргә кирәк: быелгы катлаулы шартларда хужалыктар әлегә эшкә бик жаваплы караганнар, техника нигездә яхшы сыйфатта эзерләнгән дип табылды. «Заря» колхозында аерата культиваторларның эзерлек дәрәжәсе әйбәт. Ә «Россия»дә тырмаларның югары балл белән бәяләделәр. Биредә чәчүгә чыгачак техника ике арда коллективны жаваплылыгында. Комиссия бер-

3 апрельдә агропромышленность комплексы работников профсоюзы райкомында колхоз-совхоз, агропромышленность комплексна кертгән предприятие һәм оешмалар профсоюз комитетлары рәисләре катнашында профсоюз активы укуы үтте.

Авыл хужалыгы идарәсе юрисконсульты З. М. Мәхмүтов анда катнашучыларны колхоз уставы, хезмәт законлылыгының төп мәсьәләләре, хезмәт бәхәсләрен карауда проф-

• Колхозларда узара тикшерү бара Уңай бәяләнде

тавыштан диярлек икенче—В. П. Маидрейкин звеносының эзерлеген яхшырак дип тапты һәм ярыш шартларында күрсәтелгән 150 сум премия әлегә звеноса тапшырылды.

Комиссия хужалыкларның чәчү чорына һәръякы эзерлегенә игътибар итте. Зарялылар да, россиялеләр дә быел кырда ике сменаны эш оештырырга ниятлеләр, бу уңайдан кадрлар мәсьәләсе хәл ителгән иде. Механизаторларны тукландыру турында да уйланылган, пешек-

челәр беркетелгән, россиялеләр икенче блюдо гарниры өчен ярманы үзләре эшләгәннәр, яшелчә запасы да житәрлек. Рызыкны 2 урында кырда ук пешерү күздә тотыла.

Зарялылар исә аны кырга алып чыгып таратырга уңыйлар.

Чәчүне идеология тәэмин итү турында да һәр ике як та уйлаган. Бу жәһәттән «Заря» колхозына тагы берничә вагончык булдырырга тәкъдим ителде. Россиялеләр дүрт вагон эзерләп, аны кирәк-

ярактар белән жиһазлап куйдылар инде. Чәчүне уңышлы үткәрдә болар һәммәке үзенең уңай ролен уйначак. Ә чәчү жинел булырга охшамый. Дөрес, «Россия» колхозында салам тулысынча жыйелган, көздән сөрелми калган майданнар да күп түгел. «Заря»да исә соңгысы байтак исәпләнә. Шуна да чәчүгә чыкканчы тикшерү вакытында күрсәтелгән кимчелекләрне төзәтергә, техниканы тагы бер кат күздән кичерергә кирәк дигән фикергә килделәр икенчеләр.

Ю. ТЕРЕЦТЬЕВ,
«Россия» колхозы рәисе.

Профсоюз активы укый

союз эшчәнлегенә турында мәсьәләләр белән таныштырды.

Торак турында законның төп мәсьәләләре турында АПК профсоюз райкомы каршындагы штаттан тыш юридик консультация мөдире И. Г. Гыйләзев сөйләде.

Пенсия һәм пособиеләр алучыларга компенсация түләү тәртибен район со-

циаль-тәэминат бүлеген баш бухгалтеры А. П. Медянцева аңлатты һәм ул күпсанлы сорауларга жавап бирде.

АПК работников профсоюз райкомының баш бухгалтеры В. П. Алексеева соңгы вакытта хатын-кызлар, гайлә хәлен, аналарны һәм балалыкны саклау буенча хөкүмәтебез тарафыннан кабул ителгән

яңа чаралар белән таныштырды.

АПК работников профсоюз райкомы рәисе Г.К. Пакшин чыгышы 1991 елда язгы кыр эшләрен оештыру һәм үткәрдә профсоюз комитетларының ролен яктыртуга багышланган иде.

Е. ШАШОРИНА.

Жиргә хужа бер: Совет

Безнең интервью

Район Советының чираттагы сессиясе жир реформасы буенча район комитетын раслады. Газета корреспонденты Р. АИЗАТУЛЛИН ко-

митет рәисе Р. Х. ХӘСЭНОВ белән очрашты, бу органның структурасы, функцияләренә кагылышы сорауларга җавап бирүен үтенде.

КОРР. Рифкат Хатыйпович, комитет һәм аның өшчәнлегенә аңлатма биреп үтәгез иде.

Р.Х.Х. Безнең комитетның штат буенча 5 кешедән торучу күздә тотыла. Ул халык депутатларының район Советы каршында оештырыла һәм, аңлашыла ки, аның алдында җавап бирә.

Функцияләргә килгәндә исә алар исемненн үк аңлашыла. Комитет этаплап жир реформасын гәтәлтә ашыра. Бер үк вакытта дәүләт жир кадастрын алып бара, аннан файдалану һәм аны саклау буенча контроль функциясен да башкара.

КОРР. Хәзер жир, аны алу, мәстәкыйль крестьян хужалыгы төзүгә кагылышы сораулар авыл һәм шәһәр кешеләрен дә кызыксындыра.

Р.Х.Х. Аңладым, жир алу тәртібе ничек димәкче буласыз инде. Иң алдан шуны билгеләп үтик, жирнең кем файдалануында булуга карамастан, хужасы бер—Совет була һәм мәсәләне бары ул хәл итә. Аңлашлы булсын өчен конкрет мисал өстендә карап үтик.

Жир алырга теләгән кеше Совет исемнә гариза

язып бирә. Совет каршындагы депутат комиссиясе мәсәләне тикшерә, өйрәнә һәм Советка тәкъдим кертә. Авыл Советының жир бирү турындагы карарын район Советы раслый.

КОРР. Гафу итегез, бу циклда сезнең комитетның катнашы юкмы?

Р.Х.Х. Бар. Авыл Советына кергән гариза нигезендә жир, аның сыйфатын, кадастрын, күләмен урында тикшерә, ачыклык кертә, чикләрен билгели. Район Советы аның тәкъдимнәренә таянып карар чыгара.

КОРР. Жир теләсе кемгә биреләме?

Р.Х.Х. Колхоз членнарына, әгәр алар крестьян хужалыгы алып бару өчен жир сорап гариза язсалар, колхоз яисә совхоз членлыгынан чыгу шарт. Ул чагында жир бернинди тоткарлыксыз бирелергә тиеш. Тик бер моментны

истән чыгарырга ярамый. Мәсәлән, авылда яшәүче кеше санына уртача 10 гектар жир туры килгән икән, халык ихтияжын, соравын исә алып, Совет жир күләмен чикләргә хокуклы. Шушы урында яшәмәүче, торақ урынына теркәлмәгән кешеләр үтенеч кире кагылырга, жир бирелмәскә мөмкин.

Жир бүлгәндә аның кадастры Совет (колхоз) карамагындагы жирнекеннән түбән була алмый. Жир крестьянга үз ризалыгы белән вагылырга, жир биреләргә мөмкин. Аны ганил членнарының берсенә мирас итәргә ярыый, ләкин бүлгәлүгә юл куелмый. Бу жирдән файдалануын бер төре. Моннан тыш ул файдалануга һәм арендага бирелергә мөмкин.

Жирдән файдалануга булган теләпләр үтәлмәгәндә үл кире кайтарып алынырга да мөмкин.

КОРР. Жир бүленмәгән очракта сораучы ни эшли ала?

Р.Х.Х. Мәсәлә үтенеч биргәннән соң 2 ай эчендә каралырга тиеш. Карар белән килешмәгән кешеләр судка мөрәҗәгать итә алалар.

КОРР. Районда жир алырга теләүчеләр байтакмы соң?

Р.Х.Х. Әлегә бездә жир алган аерым крестьян хужалыклары юк. Бездә эчкә хужалык исәбе һәм килешү нигезендә эшләүче аренда коллективлары күпчелек. Алар колхоз белән бәйләнештә сатып алу-сату принцибында продукция житештереләр һәм реализацияләр.

КОРР. Мәскәү өлкәсендә шәһәр халкына дача участкалары быел күпләп би-

релә.

Р.Х.Х. Андый алым бездә дә кулланыла. Уткән елларда 2965 гаиләгә 146 гектардан артык жир участкасы бүлеп бирелде. Шәһәр предприятиеләре хужалыктардан 200 гектар чамасы жир алып ел саен бәрәңгә һәм башка культуралар чәчәләр.

Быел РСУга тагын 7 гектар жир бүленде.

КОРР. Теләүчеләргә жир бүлүнең тагын нинди формалары кулланыла?

Р.Х.Х. НГДУ ярдәмче хужалык өчен жир алган иде инде. Хәзер МСО һәм НУРБ коллективлары да берничәшәр йөз гектар алдылар. Анда хужалык итеп житештергән продукцияләрен үзләрендә файдаланалар.

Шәһәр халкына индивидуаль торақ төзү өчен 0,04—0,08 гектарга кадәр жир бирү күздә тотыла. Шикәр заводы һәм МСО

коллективлары бу максатларга 5 әр гектар жир алдылар.

КОРР. Авылдагы буш йортларны сатып алып, аның участкасында килешү нигезендә авыл хужалыгы продуктары үстерүчеләр байтак иде.

Р.Х.Х. Алар 23 хужалык исәпләнә. 4,19 гектар жир бу хужалар карамагында. Авылдан йорт сатып алуучыларга килешкә 0,3 гектарга кадәр участкадан файдаланырга рөхсәт ителә. Участок мирас булып калганда 1 гектарга кадәр житәргә мөмкин. Шәһәр халкы үзәң-үзә яшелчә һәм башка төр авыл хужалыгы продуктары белән никадәр тулырак тәмин итсә, шулкадәр яхшы ич.

Сонгы сүз итеп шуны әйтәсем килә, Татарстанда жир һәм аннан файдалану турында закон кабул ителмәгән әле. Ул мәсәлә ТССР Югары Советының 16 апрельдә ачылачак сессиясендә хәл ителәчәк. Шуна күрә жиргә кагылышы проблемалар турында китерелгән мисалларда, положениеларда үзгәрешләр булуы да ихтимал. Була калса, газета укучыларга өстәмә рәвештә хәбәр итәрбез.

Әхъямиә Миндубаева исеме районда күпләргә таныштыр, мөгаен. Чөнки ул 4 меңчеләр рәтенә беренчеләрдән булып баскан савымчы. Узган елгы күрсәткече генә дә моны ачык сөйли. Аның еллык савымы 1990 елда да һәр сыерга 4233 килограмм тәшкил итте.

Алдыңгы савучы 1991 елны да эйбәт кенә башлап

жибәрде. Быелның өч аенда үз карамагындагы һәр малдан 771 килограмм сөт сауган ул. Хәзер дә сыерлардан көнлек савым 9 килограммнан кимими. Ә колхоз буенча бу күрсәткеч уртача 8,8 килограмм тәшкил итә.

Рәсемдә: «Татарстан» колхозының алдыңгы савучысы Ә. Миндубаева. Н. Азизов фотосы.

КҮРҮЧЕЛӘР ЮКМЫ?

23 мартта түгәрәк йөзле, урта буйлы, 25 яшьләрдәге Ринат Шәүкәтович Төхфәтуллин югалды. Башында кара бүрек, фуфайка, аягында кызыл эчле резина галош. Күрү, яисә аның турында белүчеләр булса, Колбай Мораса авылына Төхфәтуллиннар гаиләсенә хәбәр итүгезне сорыйбыз.

«Эстрада-91» конкурсының икенче этабы да артта калды. Беренче этапта вокаль-инструменталь ансамбльләр үзара ярышкан булсалар, бу юлы тик җырчылар гына катнашты.

Һәр конкурстың үзенчәлегә, уңай яклары һәм житешсезлекләре булган кебек, бу конкурс та алардан читпә калмады. Тик ни генә булса да аның төп максаты—яна, яшь талантлар белән таныштыру иде. Быелгы «Эстрада-91» күпмедер дәрәҗәдә шул хезмәт үтәде дияргә була.

Татар җырын, моңын тыңлаучының күңеленә житкерүчеләр бар иде биредә. Яңа Иглайдан Нанлә Мусина, Бикүледән Бибиһур Әбделвәлиева тамашачы күңеленә хуш килерлек җырлар башкардылар.

Конкурста сәхнәгә куркып, кыюсыз гына чыгучылар белән бергә районда үткәрелгән концертларда катнашып, остарып беткән җырчылар бар иде. Әлбәттә, икенчеләренен тавышлары да көррәк чыга, үз-үзләрен тотышлары да килешле. Әйтик, район культура йорты методисты Рәсимә Шакированың табигат биргән моңлы тавышы өстәнә, җырына жапырткан белән тоеп башкаруы, стабиль репетицияләр үзән сәхнәдә батыр тотарга мөмкинлек бирә, шуна күрә ул тавышы белән дә үз теләгенчә идәрә итә. Рәсимә «Кара миләш» җырын нәкъ шулай башкарды да. Культура йорты аккомпаниаторы Сабит Миннеханов, Колбай Мораса авылы культура йорты директоры Рафаэль Сафин һәм биомайданнарында җырлап шомарган Норлат егетә

Игорь Давыдовның да сәхнәдә үз-үзен тотышлары турында шуларны үк әйтәргә булыр иде. Шунда ук сәхнәгә курка-курка, йомшак адымнар белән чыгучы, шуна да булган тавышынан да файдалана алмаучы кызлар да җырлайлар иде. Билгеле, моңа һич тә алар гаепле түгел: өйрәтүче юк, репетициясез диярлек район культура йорты сәхнәсенә чыгып басу каушатмыйча калмас. Шуңа күрә алда исемнәре әйтелгән җырчылар белән сонгылары чыгыштырып баяләр берникадәр гадел дә түгел кебек. Шуна карамастан, җюри озак кинәшләнүгән соң җиңүчеләргә билгели алды. Дәрес, беренче урынны бирү турында берәз бәхәс булды. Бу урынга ике җырчы—Рәсимә һәм Рафаэль дөҗва итә иде. Әмма бәхәс бик кинәт тукталды. Рәсимә үз-үзенә каршы торган булып чыкты: конкурста икешәр җыр башкарылганга тиеш булса, ул беренчелә җырлады. Беринди кыланусыз, авыл культура йортынан килгән Рафаэль Сафин «Эстрада-91» конкурсында жинеп чыкты. Рафаэль «Гел яшисе килә» җырын гармунга, «Тизрәк әйләнәп кайтыгыз» җырын синтезаторга кушылып башкарды. Күренеп тора, ул бу номерлар өстендә шактый эшләгән,

хәрәкәтләр килешле, тавышы көр, бу урынга һичшиксез лаеклы дип табылды. Икенче урынга бер бәхәссез Рәсимә Шакирова, өченчелә Игорь Яковлев чыкты. Ул үзенең ике җырын башкарды. Җырлау рәвешен җырының табигатенә туры китереп, Игорь тамашачыларны үзенең жәлеп итеп торды. Игорь Давыдовның җырлау рәвешен рок кумирларына ошатып башкарылган булса (хәер җырлар кумирларныкы булгангадыр инде, мәсәлән, «Мальчик Евграф»—Б. Гребеншиков), Яковлевта беркемгә ошатырга тырышу юк иде.

Тамашачыларның күңелен аеруча биләгән Норлат егетә Андрей Неестеров «Тамашачылар мәхәббәте» призына лаек булды. Бу очракта әйтәргә кирәк: Андрей да үзе язган җырларны башкарды, әмма җырлау манерасы бардларныкына тартым. Шундый жанрдагы җырлар конкурсында катнашса, ул һичшиксез югарырак урын алып иде.

Җиңүчеләргә ВЛКСМ райкомы, район культура йорты белән берлектә бүләкләр, Мактау грамоталары һәм барлык катнашучыларга да истәлекле бүләкләр тапшырды.

Конкурстың кайбер житешсез якларына да тукталасы килә. Конкурста

барлығы 13 җырчы катнашты. Район күләмендә шул хәтле генә җырчы булуына һич тә ышанасы килми. Катнашучылар да татар авылларынан гына иде. 13 һең 10 сы татарча, өчесе русча башкаручылар булды. Ә бит конкурстың максаты ярыштыру гына түгел, күп санлы катнашучылар арасынан яна, яшь талантларны ачу, аларны дөньяга чыгару. Алда санаган житешсезлекләр районда җыр сәнгатенең түбәнлегә, торгыныкта калуы турыда сөйли дә. Бу хакта җюри члены, Норлатның беренче мәктәбендә музыка укытучысы С. С. Ефремова мәнә һәрсе ди:

—Җыр сәнгатенең шундый хәлгә дучар булуы, кызганычка каршы, бер бездә генә күзәтелми. Телевизор, магнитофон тавышы астында җырга сәләтне югалтуыбызны сезми дә калдык. Балаларда кечкенәдән үк җырлау сәләтен юкка чыгарабыз, үстермибез, булганны камилләштермибез. Ә мәнә бию, хәрәкәтләнүгә сәләт киресенчә, камилләшә бара.

Һичшиксез, биюнең үз урыны бар, ә җырның—үзенеке. Аннары «Җырсыз кеше, канатсыз кош»,—ди бит халык.

Ф. ГАЛИМОВА.

Жаваплы көннәр житә

Язгы чәчүгә санаулы көннәр калып бара. Игенчә үзенә «Йолдыз» сәгатен көтә, бу жаваплы чорны мөмкин кадәр унышлы башкарып чыгу өчен соңгы хәстәрлекләрен күрә. Әйе, был игенчедән аерата тырышлык сорала. Елы шундый аныч. Узган 1990 ел авыр, катлаулы килде. Кыр эшләренә байтагы ахырына башкарылмады, язга калды. Әйткә, урып-жыюдан соң 14858 гектар жир сөрелмичә калды. «Яшь көч» колхозында ул сөрү жирләренә 67 процентын тәшкил итә. «Комбайн» колхозы, «1 Май», «Правда», Синдряков исемдәгә, «Заря», «Алга» колхозларында, «Сөлчә» совхозында сөрелмичә калган участоклар 23—31 процент чамасы исләнәләр. Бу участкаларны язын ике тапкыр эшкәртсә, туры киләчәк, нәтижәдә эш күләме дә икеләтә арта.

Башкарылмый калган эшләр тагы бар. Бөртек-ләргә жыйганнан соң 1724 гектар жир саламнан чистартылмады. «Алга» колхозында ул 510 гектар, «Комбайн»да 420, «Восход»та 320, «Путь к коммунизму»да 200, «Төрнә» совхозында 150 һәм Синдряков исемдәгә колхозда 124 гектар мәйданны алып тора. Бу да туфракны сөрү алдынан эерләү эшенә байтак тоткарлык ясагач. Үткән елда кукуруз жыю шулай ук бик кыен шартларда барды. Шуна аерым хужалыкларда бу участкаларны кат-кат эшкәртсә, туры киләчәк. Бу исә үз чиратында дымны югалту куркынычын тудыра. Сөрелгән жирләрнең сыйфаты да каногатлы-ләнәлек түгел. Борылыш полосалары начар, өзек-лекләр күп—болар янә өстәмә вакыт сорыйлар.

Быелгы чәчү өчен орлык эерләү эше дә начар һава шартларында барды. Бу, әлбәттә, орлыкның сыйфатында шулай ук чагылмый калмый.

Быел районда чәчеләсе орлыкның 1 апрельгә торышы түбәндәгечә: I класс-

лы орлык—40,8 процент, II класслы—27,7 процент, III класслы орлык—18,1 процент һәм 13,4 процент орлык—кондициясез. Чисталык буенча 4,9 процент һәм шытым буенча 9,9 процент тәшкил итә.

Шушындый шартларда эшнә унышлы оештыру өчен өстәмә көч, аерата жаваплылык сорала. Эш күләменә артуы шулай ук техника эерләүгә дә житди карауны таләп итә. Башка елларда ясы кискечләр кулланылмаса, был безгә БДТ-7, БДТ-3, БИК-3, КПШ-9, ОПТ-3-5, КПГ-2-150 кебек жайланмаларны да көйләргә, эшкә жигәргә туры киләчәк. Эмма дөресен әйтсә кирәк, бүгенгә мәгълуматлардан күренгәнчә, хужалыкларда техниканың эерлек дәрәжәсе югары диеп булмый әле. Тракторларны көйләү аерата кыен хәлдә тора. Мона, әлбәттә, ил күләмдә килеп туган запас частылар кытлыгы да сәбәпчә. Эмма ни генә булмасын, чәчү кампаниясен башкарырга һәм аны мөмкин кадәр оптималь срокларда, яхшы сыйфатлы итеп башкарырга кирәк. Шуна да был район оешмалары, предприятиеләренә эшлекле ярдәмгә дә исәп тотыбыз.

Бу жәһәттән аларның һәр берсе үз мөмкинлекләрен барлап, ярдәмгә киләсе көчләрен билгеләде инде. Хужалыкларда да кадрлар беркетү эшләре төгәлләнә килә. Быел колхоз-совхозлар нигездә 2 сменада эш оештырырга уйлылар, аерым хужалыклар яхшылык көне буена эшләргә ниятлеләр. Ни генә булмасын, иң мөһиме—һәр сәгатенә, һәр минутны рациональ куллану кирәклеген истән чыгарырга ярамыч. Ә ел үзгәрелә бәлән бәйләү күрсәтмәләр район житкәчеләре, белгечләренә житкәредә инде. Бу жәһәттән «Комбайн» колхозында ел үзгәреләренән чыгып

туфрак эшкәртү юнәлешенә семинар булды. Шунда үткән икенче семинарда баш агрономнар һәм инженерлар туфрак эшкәртү техникасының 3 варианты белән таныштылар. Мичурин исемдәгә колхозда сабан һәм ужым бодаен инкрустацияләү буенча ике тапкыр семинар үткәрелде, гәмәлдәгә орлык белән эшләү үзгәреләренә басымы ясалды. Чәчүгә эерлекнең торышы, көн бурычлары турында район күләмдә киңәшмәләр дә әлгәдә булып тора. Болар һәм мәсәле жаваплы кампания алдынан игенчеләрне каефенә унай йогынты ясарга, көн бурычларын конкретлаштырырга булыша, әлбәттә. Шулай да, төгәлләп итеп әйтсәк, бүген игенчеләр алдында торган төп бурычлар нидән гыйбарәт сон?

Иң әлек, чәчү алдынан игенчеләргә ел үзгәреләренә бәйләп, алда торган эшләрнең күләмен аңлату, һәрбер механизатор алдына конкрет бурыч куеп, аны мораль-психологик эерләү зарур. Чөнки кеше факторы һәрбер эшкә кебек үк, биредә дә төп рольне уйный. Икенчедән, кырларны тиешле тәртипкә китерү—салам калдыкларыннан чистарту, багана-ларны агарту һәм башкаларны башкару кирәк. Аннан инде конкрет эшләр башлана. Ужым культураларын күпмесе орлыкка, күпмесе яшел массага китәчәк? Күпме яңабаштан һәм өстән чәчү үткәрергә?—боларны ачыклап, массакуләм чәчүгә кадрларны башкарырга кирәк. Эерлегә ягынан иң әйбәт жирләргә иртә сабан культураларын, техник һәм вак орлыклы культураларны чәчү зарур. Инде начаррак эшкәртелгән жирләрне соңгы культуралар һәм сидератларга бүлү, көздән бөтенләй сөрелмәгән мәйданнарны чиста парга калдырырга тырышу зарур. Чәчү вакытында рәт-

ләргә, азык культуралары мәйданын культивацияләгәндә минераль ашламалар кертергә (соңгысына сыкны) тырышырга кирәк. Көздән эшкәртелмичә калган участокларны сөрүгә максимум техниканы тартып, эшнә группа ысулы белән, оператив оештыру зарур. Бер әйләнештә ике операцияне башкару—ясы кискечләр артынан, дым югалмасын өчен, тырмалау үткәрүен өстенлеген дә истән чыгарырга ярамыч. Мондый эшләрне төплә башкарырга, ә көндәз чәчү эшләрен үткәрергә кирәк. Чәчү вакытында технологик операцияләр—культивацияләү һәм чәчү, чәчү һәм катоклау һәм башкалар арасында өзек-лекләргә юл куймаска кирәклеген дә онытмагыз. Хужалыкларда үсемлекләр шытканчы һәм шыткач тырмалау өчен агрегатлар булдыру—бу эшкә киң алымлы СГ-21 агрегатын файдалану отышлы.

Колхоз совхозларда үсемлекләрне кортыкчлардан, авырулар һәм чүпчәрдән саклау өчен отрядлар оештыру кирәклеген дә истән чыгарырга ярамыч. Аларга алдан ук эш тәртибен аңлатып, тиешле күләмдә агу-химикатлар белән тәмин итеп кую шарт. Чәчү—игенчә өчен иң жаваплы, иң кирәк чорларның берсе. Биредә техниканы югары житейтерүчән файдалану, техник хезмәт күрсәтү звенолары булдыру, ашау-эчнә урында оештыру һәм башкалар—һәм мәсәле төп ахыр максатка—чәчүне оптималь срокларда яхшы сыйфатлы итеп башкаруга хезмәт итә.

Шуна да әлегә кирәк кампаниягә һәръякты эерлек белән килеп, аны уңышлы үткәрү өчен игенчә бөтен тырышлыгын тупласын иде.

Н. МУСИН,
авыл хужалыгы идарә-сенең баш агрономы.

Алар гаиләләре белән техникага гашыйк кешеләр. Этиләре—Якуб абый те-гермәнчә булып эшләде. Юныс менә 12 ел инде тракторда. Эниләре Жә-мил белән Фәнил тимерчә һөнәрен сайладылар. Юныс тракторда эшләү дәверендә техникага сак карашлы булуы белән танылды. Шуна күрә үткән ел кайт-кан яна тракторны да аңа ышанып тапшырдылар.

тракторын бульдозер итеп көйли. Чөгендер алган вакытта КС-6 маркалы комбайн белән чөгендер басуына да чыкты. Техниканың кайсына гына утырса да белеп, яратып эшли. Ә хезмәт яратучы хөрмәткә дә ия, шуна күрә иптәшләре арасында мактаулы да Юныс Фәс-хетдинов.

Рәсемдә: «Чирмешән» колхозы механизаторы Ю. Фәхетдинов.

„ШӘВӘЛИ ХИКМӘТЛӘРЕ“

26—27 март көнне пионерлар йортында бәйрәм рухы хөкөм сөрдә. Бу көн-нәрдә биредә район мәктәпләрендәге пионер активының укуы булды. Форумга мәктәп активистлары һәм өлкән пионервожатыйлар жыйлды.

Биредә катнашучы йөз укучыга кечкенә актлар залы кысан булуга карамастан, пионер эшендәге хәйиткәч мәсәләләр, аларны тиз арада хәл итәргә чакыралар иде. Иң мөһим мәсәлә—Татарстан варис-пионерлары берле-генә яна уены «Шәвәли хикмәтләре»нең старт бирү. Шәвәли ул әдәби образ, аның «әтисе»—Татарстан-ның танылган шагыйре Шәүкәт Галиев. Шәвәли—ул иң популяр автор, аның мөкаләләре газета-ларда һәрдаим нәшер ите-лел тора. Балалар аның «Шәвәли хатлар укый» рубрикасындагы чыгыш-ларын, кызыклы кешеләр белән әңгәмәләрен түзем-сезлек белән көтеп ала-лар. Төрле елларда күп төрле мәшһүр рәссамнар, атказанган сәнгать эшлек-леләре Шәвәли образын ижәт итү өстендә эшлә-деләр.

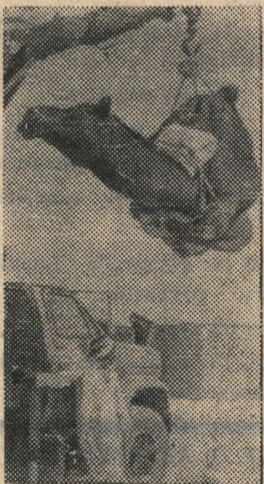
Шәвәли балаларга сәх-хәт итү һәм спорт күнек-мәләре алуа авыр сөкәл-тәле юлларны үтәргә, бе-ренчә медицина ярдәме күрсәтүдә булышлык итә. Безнең укуда катнаш-учылар да «Таныш булайк» уенында үткән акыл буенча ярыштылар. Ярышта командаларга үзләре белән таныштырырга һәм Шәвә-линә төрле хәлләрдә гәү-дәләндерергә кирәк иде. Мәсәлән, «Шәвәли—кеше яшәми торган утрауда Робинзон», «Шәвәли без-нең мәктәпкә килгән...»

Төшке аштан соң пионерлар жыйлылары ту-рында фикер алыштылар, пионер һәм турист жырла-рын өйрәнделәр. Икенче көнне РСЮТ методистлары һәм өченче мәктәпнең география укы-тучысы А. И. Абрамов укучыларны походта ки-рәкле турист күнекмәлә-ренә өйрәттеләр. Аннаны теорияне практика-спорт-эстафетасы белән алыш-тырдылар. Эмма район пионерлар йортының жи-һазландырылган спорт залы булмау сәбәплә, эс-тафетада барлык укучылар да катнаша алмадылар.

Укуда катнашучылар «Шә-вәли хикмәтләре» уенын кушларда үткәргә, анда жиңүчеләрне май аенда районда үткөрелчәк ярыш-ларга жибәрергә карар кылып таралыштылар. Ә район ярышларында жиңү-челәр «Робинзон-91» рес-публика палаткалы лаге-рендә кунак булачаклар.

Г. МАҢЯПОВА,
пионерлар йорты мето-дисты.

ЭИДӘ КИТКЕК БАЗАРГА

Сауд бедуины базарга үзенә товар—дөяне әнә шулай алып барырга ислә-лгән. «Нью-Йорк Таймс» газетасы язганча, жирле сәүдәгәрләр мондәй «да-ла корабле»нең, 10.000 доллар бәя торуын әйт-кәннәр.

Түбән Норлатта—Нәүрүз

Һәр бәйрәмне матур итеп, истәлекле итеп уздыру өчен «Кондырча» колхозы жи-ткәчеләре зур көч куялар. Әнә шуна Түбән Норлат авылында Нәүрүз бәйрәме дә гөрләп узды. Бәйрәмне китапханә мөдире Зәм-зәмия Тимербулатова алып барды. Биредә авыл кыз-лары солдат хезмәтен үтәп, туган жирләренә кайткан солдатларны ипи-тоз белән каршы алды. Колхоз рәисе С. Ильму-хин аларны котлап, кыйм-мәтле бүләкләр тапшырды, яна өйләнешкән яшь пар-ларга да бәхет теләде. Болар барысы да бәйрәмне тагын да ямьләндереп жибәрде. Тамаша залында өстәлләрдә авылның уңган киләчәк бәйрәм өчен төрледән-төрле, тәмле-томлы ризык-лар, эерләп килгәннәр. Рахим итеп кайнар чәй эч, ризыклардан: нәүрүз бот-касы, бәлеше, коймагы, чәк-чөгәннән авыз ит!

Сәхнәдә авыл мәктәбе укучыларының Нәүрүз күренешләрен тасвирлау-лары һәркемнең күңеленә хуш килде. Авыл оркес-трына кушылып Норлат шәһәрәндә яшәуче Зөбәр-жәт Бакирова халкыбыз-ның моңлы һәм шаян жыр-ларын жырлап Нәүрүз коң-церттын башлап жибәрде, ә аннан соң авыл кызлары Лилия Сафина, Венера Куляева, Сиринә Хәмме-товалар үзләренә моңлы тавышлары белән күңел-ләренә дулкынландырды. Район эчкә эшләр бүлгә

хезмәткәре Марат Таяев авылдашларын бәйрәм белән котлап «Норлатыма» дигән жырны башкарганда, бу моң нечкә кыялларга ка-гылып үтеп, тамашачылар-ны туган як турында уй-ларга мәжбүр итте, шуның белән һәркемдә горурык хисе уяты.

Кыскасы, Нәүрүз бәй-рәме әле авылда беренче тапкыр гына уздырылуына карамастан, ошкан төстә, күңелле үтте. Бу бәйрәм игенчеләребезгә язгы чәчү-нә уңышлы башкарып чыгар өчен яна көч өстәр, киләсе азыбыз һәркемгә бәхет алып килер дип ышанабыз.

Т. АЛЯКИМОВА,
Түбән Норлат авылы.

Волейбол

1990 елның декабре урталарыннан алып 1991 елның мартына кадәр колхоз һәм совхоз физкультура коллективлары арасында волейбол буенча район беренчелегенә ярышлар уздырылды. Шулай ук вакытта шәһәр беренчелегенә дә шәһәр физкультура коллективлары көч сынашты. Авыл группалары арасында 9 команда катнашты. Алар—«Рассвет» совхозы, «Заря», Мичурин исемендәге, «1 Май», «40 лет Победы» Синдряков исемендәге, «Россия», «Путь к коммунизму» колхозлары, «Төрнәс» совхозы командалары. «Рассвет» совхозы командасы ярышларны уңышлы башлап жиберде. Алар «40 лет Победы», «Россия» колхозлары командалары белән бергә турнир таблицасында алда бардылар. Синдряков исемендәге колхоз, «Төрнәс» совхозы командалары үз мөмкинлекләреннән йомшаграк көрәштеләр. Икенче эйләнштә «40 лет Победы» һәм «Россия» колхозы командалары яхшы уңышка ирештеләр һәм беренче һәм икенче позицияларны ныгыттылар. Ә менә «Рассвет» совхозы командасы өченче позицияда сынатты. Өченче урын өчен көрәштә «1 Май» колхозы командасы көчән кызганмады һәм өченче призывлы урынны алды. Беренче

урынга «40 лет Победы» колхозы, икенчегә «Россия» колхозы командалары чыкты. Шәһәр беренчелеге өчен көрәштә 7 команда катнашты. Нәтижәдә ике эйләнштә беренче урынны НГДУ командасы алды. «Ветеран» командасы НГДУ командасына бер генә очко оттырып икенче урынга чыкты. В. Е. Ананьев житәкчелегендә «Ветеран» командасы адресына жылы сүзләргә күп әйтергә була. Өченче урынга РТП командасы чыкты. 8 апрелдә НГДУның спорт комплексында көчлеләр турниры уздырылды. Анда авыл һәм шәһәр группаларының призывлы урын алган командалары чакырылган иде. Биредә НГДУ командасы иң өскә чыкты. Икенче урынга «40 лет Победы» колхозы, өченчегә РТП командалары лаек булды. Волейбол буенча ярышлар тәмамлангандан соң колхоз-совхоз һәм шәһәр командалары арасында беренчелекне алучылар билгеләнде. «40 лет Победы» колхозы һәм НГДУ командалары кубоклар, район спорт комитеты, профсоюзларның ДФСО район советы грамоталары белән бүләкләнделәр. Икенче һәм өченче урыннарны алган «Россия», «Ветеран» һәм «1 Май», РТП командалары грамоталарга лаек булдылар.

Т. КАМАЛЕТДИНОВ.

„ШАШКА-МОГЖИЗА“

Язгы каникул чорында Казан шәһәренә 68 иче урта мәктәпкә бер аудитория Татарстан республикасының уникаль онынан килгән кызлар һәм егетләр шавы белән тулды. Биредә пионер дружиналары вәкилләре «Шашка—могжиза» ярышына җыелганнар иде. Алар арасында Норлатның 3 иче мәктәбе пионерлары да бар. Уенда 4 кеше (3 малай 1 кыз) катнашырга тиеш булса, безнең командада алар өчү генә иде. Команда составына Зөһрә Гафурова (беренче тактада, икенче такта буш иде), Ринат Яруллин (өченче тактада) һәм Суфия Гафурова керде. Алдагы еллардагы схеманы бозып, безнең команда членнары бер тактада да тиешле очко җыеп призывлы урыннарны ала алмадылар. Суфия әле дебютант булганга күрә, кызлар белән Зөһрә кебек уңыш алмады. Малайлар командасында бер уенчы житмәгәнә Зөһрә малайлар белән уйнарга мәжбүр булды һәм шул сәбәпләре аны кыенгарак туры килде. Моңа кадәр беркайчан да әле дипломсыз да, бүлексез дә калмаган Зөһрә призывлы урыннарны колак кақты.

Команда үнәч очко җыеп, унынчы урынны алды. Әлбәттә, мактаулы урын түгел. Безнең көбек тулы

булмаган составлы командалар тагын бар иде. Билгеле, юл начарлығы, ярышларга хәзерлек житешмәве үзен сиздерде. Анын каравы безнең күрше районнар Аксубай, Чистайда һәм башкаларда шашка уены буенча күтәрелеш сизелә. Ә бит элек алар безне узу турында хыяллаңа гына иделәр. Кызганыч, хәзер безнең резервлар юк, бу ярышта Зөһрә яшендәге пионер буыны этапны тәмамлады. Хәзер бер мәктәптә дә Казан, Яр Чаллы, Чистай шәһәрләре шашкачылары белән ярыштырып хәзерлекле укучы юк. Бу ярышта беренче урынны Яр Чаллы командасы, икенчегә Казанның 68 иче урта мәктәп укучылары командасы алды. Әлбәттә аларның хәзерлек дәрәжәсе белән безнең чагыштырып булмый, Тик шулай да, «Генерал булырга хыялландыңмы солдат начар солдат» диләр бит әле.

Ә тулаем алганда, ярыш «иң мөһиме катнашу, таңышу һәм дулашу» деви астында үтте. Буш вакытта теннис, футбол уйнадылар. Спортзал тулысынча яшь шашкачылар карамагына тапшырылган иде. Болар ярышта уенчыларның берәз күңелен күтәрде.

Н. ГАФУРОВ.

Дзюдо буенча Европа һәм СССР чемпионы Хәбил Хажиди улы Бикташевның районбызда булуы һәм аның Норлат шәһәренә 4 иче мәктәп укучылар белән очрашуы турында газетабызда хәбәр ителгән иде.

Безнең штаттан тыш фотохәбәрчеге Н. Квашнина чемпионны укучыларга автограф биргән фотота төшереп алган булган.

«Карлыгач» та күңелле

Ләспромхозның Заречный поселогында «Карлыгач» исемле балалар бакчасы бар. Аңа Валентина Александровна Новикова житәкчелек итә. Менә шул балалар бакчасына килгән кеше биредәгә тәртипкә, матурлыкка таң кала. Группаның ял итү бүлмәсендәге стенага ике каен

агачы беркетелгән. Ә аларның һәр ботагы саен гөләр үрмәли. Янәшәдә генә әкият герое гүзәл хатын-кыз Василдә Прекрасная горур елмая. Телевизорга каплаган жәймә дә иштибарны үзгәртә торган. Ана пальма агачын, кояшны һәм крокодилны берләштереп аппликация

төшерелгән. Соңгысын мөһим физик яктан чыныктыруга да житди эләмиет бирелә. Монның өчен «Батыр» спорт инвентары бар. Кухня, туалет, йокы бүлмәләренә керсәң чыгасың килмәс. Искиткеч чисталык, пөхтөлөк саклана. Шундый бакчага нинди генә баланың йөресе килмәс икән?

«Карлыгач» балалар бакчасында нәниләрнен сәлә

мәтлеген физик яктан чыныктыруга да житди эләмиет бирелә. Монның өчен «Батыр» спорт инвентары бар. Кухня, туалет, йокы бүлмәләренә керсәң чыгасың килмәс. Искиткеч чисталык, пөхтөлөк саклана. Шундый бакчага нинди генә баланың йөресе килмәс икән?

Л. СЕРОВА.

Телевидение

ШИМБӘ
13 АПРЕЛЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ

17.00 Мультфильм.
17.10 «Мунча ташы». Юмористик программа.
19.00 «Татарстан».
19.30 Р. Харис. «Борылышта». Әдәби театр. Рамил Төхфәтуллин укый.
20.00 «Тыныч йокы, нәниләр».
20.15 «Әлли-бәлли-бәү».
20.25 Рәстәм Яхин жырлары һәм романслары. Фильм-концерт.
20.55 Тапшырулар программасы.

I ПРОГРАММА

6.30 «Шимбә көнне иртән иртүк».
7.00 Мультфильм.
7.30 Ритмлы гимнастика.
8.00 Иртәнге күңел ачу программасы.
8.30 «Безнең бакча».
9.00 «Телевизион яңалыклар хезмәте».
9.15 Концерт.
9.30 «Бурда моден» тәкъдим итә...
10.00 «Иртәнге йолдыз».
11.00 Үзәк телевидениен алтын фондывнан. А. Н. Островский. «Урман». Фильм-спектакль.
13.40 Документаль фильм премьерасы.
15.00 «Телевизион яңалыклар хезмәте».
15.15 «Киләчәкбезебездә» турында.
16.20 Мультфильм.
16.50 «Жыр-91».
18.00 «Халыкара панорама».
18.45 Концерт.
19.40 Режиссер А. Шахмалиева фильмнары. «Тәрәзәдәге ут яктысы».
21.00 «Вақыт».
21.45 Өлкәннәр өчен мультфильм.
22.00 «Александр-Шоу».
2 нче тапшыру.
00.00 «Телевизион яңалыклар хезмәте».
00.20 «ВиД» тәкъдим итә: «Матадор».

II ПРОГРАММА

01.20 «Шерлок Холмс һәм доктор Ватсон мажаралары». Нәфис фильм.
2, 3 иче серияләр.
8.00 Иртәнге гимнастика.
8.15 «Керпе». Нәфис фильм.
8.45 Концерт.
9.00 Документаль фильм.
9.30 «Рус теле».
10.00 «Дуслык» видеоканалы.
13.30 «Плюс унбер». Видеоканал.
21.45 «Мыштым». Нәфис фильм.
23.00 Концерт.
ЯКШӘМБЕ
14 АПРЕЛЬ
КАЗАН КҮРСӘТӘ
17.05 Татарстан компози-

торлар союзының XXIII пленумы. Симфоник концерт.
17.45 «Панорама». Информацион-публицистик программа.
18.45 «Очрашулар». Түбән Кама районының «Коммунизм байрагы» совхозында очрашу.
19.55 «Әлли-бәлли-бәү».
20.00 Түбән Кама районының «Коммунизм байрагы» совхозында очрашуның давамсы.
20.55 Тапшырулар программасы.

I ПРОГРАММА

8.00 «Телевизион яңалыклар хезмәте».
8.15 Ритмлы гимнастика.
8.45 «Спортлото» тиражы.
9.00 «Иртә таңман».
10.00 «Ватанга хезмәт».
11.00 Иртәнге күңел ачу программасы.
11.30 Документаль фильм премьерасы.
12.20 Мультфильмнар.
12.45 Бүген—Илне һәм һөкүмәннең саклау гаскәрләре көне.
13.00 «Асыл сәгатә».
14.00 «Сәләмәтлек».
14.30 Концерт.
15.00 «Телевизион яңалыклар хезмәте».
15.15 «Марафон-15».
16.30 Концерт.
18.10 «Уолт Дисней тәкъдим итә...»
19.00 «Маримба понес» балалар ансамбле чыгышы (Япония).
19.30 «Авыл гыйбатлары». Нәфис фильм премьерасы.
21.00 «Вақыт».

II ПРОГРАММА

8.00 «Зарядкага басыгыз!»
8.15 Мультфильм.
8.25 Надежда Чепрага жырлай.
8.55 Документаль фильм премьерасы.
9.20 Концерт.
10.00 Документаль фильмнар.
11.00 «Плюс унбер». Видеоканал.
14.30 Мультфильм.
14.40 А. Толстой. «Теремет». Фильм-спектакль.
20.00 «Тыныч йокы, нәниләр».
20.15 «Якшәмбе. Борынгы рус романсы».
21.00 «Вақыт».
21.45 «Авторлык телевидениесе».

Мөхәррир урынбасары

Р. З. АЙЗАТУЛЛИН.

Учредительлар— аалык депутатларының Октябрь район Совети һәм КПССтың район партия оешмасы.

РЕДАКЦИЯНЕН АДРЕСЫ: 423080, Норлат шәһәр, К. Маркс урамы, 19.
ТЕЛЕФОННАР: мөхәррир—2-12-14, 2-22-81, мөхәррир урынбасарлары—2-10-44, рус теленә һәм чуваш теленә тәржемә буенча мөхәррир урынбасарлары—2-15-63, социаль-экономика бүлгә—2-22-81, җаваплы секретарь—2-14-16, хатлар бүлгә һәм бухгалтерия—2-18-87.

Газетаны Нурзия ФӘСХЕТДИНОВА җыйды. Асия МОРАТХАНОВА верстка ясады. Клара БОБКОВА басты. Корректор— Зөлфия ВӘЛИЕВА.